

Start regelmatig trekvlinderonderzoek in België

door

Eddy VERMANDEL

Abstract. Getting started with regular observations of migrating Lepidoptera in Belgium. Until now there has been no regular study of migrating Lepidoptera in Belgium. This paper is an attempt to start with annual reports like they exist in Germany, Great Britain, the Netherlands etc. The author gives here his own observations of 1982 and 1983 and makes suggestions to all entomologists interested in this study to cooperate in the future.

Résumé. Projet d'étude de lépidoptères migrants en Belgique. Aucune étude régulière de lépidoptères migrants n'a encore été entreprise en Belgique. Cet article est une tentative qui, comme en Allemagne, Angleterre, et quantité d'autre pays, devrait aboutir à un rapport annuel. Dans cet article, les observations de l'auteur durant les années 1982 et 1983 sont commentées et donnent des indications aux amateurs qui seraient éventuellement intéressés à collaborer à ces recherches dans l'avenir.

Regelmatig trekvlinderonderzoek is tot op heden in België nog niet van de grond gekomen. Dit artikel is een poging om evenals in Nederland, Engeland, Duitsland en vele andere landen te starten met een jaarlijks verslag. Als er om te beginnen tenminste een tiental kollega's bereid is om hun trekvlindergegevens over een bepaald kalenderjaar naar een centraal adres op te sturen, is mijns inziens de basis gelegd. In de loop van de tijd kan en zal dit zich door de jaarlijkse publikatie wel uitbreiden. (In Nederland waren in 1982 133 medewerkers die bruikbare gegevens instuurden).

Wat wordt van een medewerker aan het Belgisch trekvlinderonderzoek verwacht? Ieder die één of meer Belgische trekvlinders kent kan meewerken. Noteer dan nauwkeurig :

1. De vlindersoort
2. De plaats waar deze soort werd waargenomen
3. De datum
4. Het aantal exemplaren (zo nodig geschat)

Verder bestaat de mogelijkheid dat er een duidelijke trek wordt waargenomen. Dan graag een zo nauwkeurig mogelijke beschrijving, zoals grootte, trekrichting, windrichting, plaats en datum. Als voorbeeld geef ik een gedeelte van mijn trekvlinder-verslag 1983 aan B.J. LEMPKE (Nederlands trekvlinderonderzoek) :

Acherontia atropos (Doodshoofdvlinder)

sept. 13 : 1 x te St. Jansteen. Dood, maar puntgaaf gevonden in tuin.

sept. 25 : 1 x te Hulst. Overdag zittend op een auto.

Macroglossum stellatarum (Onrust, Kolibriepijlstaart)

aug. 12 : 1 x te Hulst

aug. 18 : 1 x te Hulst

aug. 20 : 1 x te Hulst, telkens fouragerend op *Buddleia*.

aug. 21 : 1 x te Lamswaarde.

Colias crocea (Oranje luzernevlinder)

juli 30 : 2 x te Clinge
aug. 21 : 1 x te Graauw
sept. 25 : 1 x te Zandberg
sept. 27 : 1 x te Paal.

Het zou voor dit artikel te ver gaan een opsomming te geven van data en aantallen van b.v. *Atalanta*, *Gamma-uil* e.a. Toch vormen de zeer goede trekvlinderjaren 1982 en 1983 de aanleiding voor dit artikel en daarmee ook de spijt, dat hierover uit België bijna niets bekend is.

Alle hieronder genoemde trekvlinders moeten via België in Zeeuws-Vlaanderen terecht gekomen zijn (in ieder geval hun ouders of grootouders in datzelfde jaar). Hier volgt een uittreksel van de trekvlindergegevens uit Hulst in 1982 en 1983.

Vanessa atalanta :

1982 : van 17 mei t/m 1 nov. : 369 exemplaren
1983 : van 10 juni t/m 22 okt. : 191 exemplaren

Cynthia cardui :

1982 : van 20 juni t/m 3 okt. : 61 exemplaren
1983 : van 16 juni t/m 22 sept. : 33 exemplaren

Colias crocea :

1982 : op 16 en 18 sept. telkens 1 exemplaar
1983 : van 30 juli t/m 27 sept. : 5 exemplaren

Colias hyale :

1982 : op 17 sept. 2 exemplaren

Autographa gamma :

1982 : van 1 juni t/m 24 nov. : 998 exemplaren
1983 : van 25 mei t/m 3 nov. : 622 exemplaren

Agrius convolvuli :

1982 : van 9 sept. t/m 12 okt. : 5 exemplaren
1983 : van 21 aug. t/m 15 okt. : 21 exemplaren

Macroglossum stellatarum :

1982 : van 23 juli t/m 17 aug. : 3 exemplaren
1983 : van 12 aug. t/m 21 aug. : 4 exemplaren

Agrotis ipsilon :

1982 van 31 juli t/m 29 okt. : 77 exemplaren
1983 : van 3 mei t/m 30 okt. : 121 exemplaren

Rhodometra saccharia :

1983 : op 26 sept. en 13 okt. telkens 1 exemplaar

Palpita unionalis :

1982 : Op 8 okt. 1 exemplaar
1983 : op 2 okt. 1 exemplaar

Nomophila noctuella :

1983 : van 17 aug. t/. 6 okt. : 14 exemplaren

***Plutella xylostella* :**

1983 : van 26 aug. t/m 16 nov. : 16 exemplaren

***Heliothis armigera* :**

1982 : op 2 nov. 1 exemplaar

***Acherontia atropos* :**

1983 : op 13 en 25 sept. telkens 1 exemplaar.

Tenslotte een lijst van trekvlinders die we in België zouden mogen verwachten :

Dagvlinders (naar A. JANSSEN)

Colias crocea, *Colias hyale* (in westen en noorden), *Vanessa atalanta*, *Cynthia cardui*, *Pontia daplidice*, *Lampides boeticus*, *Issoria lathonia* (in duingebied inheems), *Everes argiades*, *Euchloe ausonia*, *Hipparchia fagi*. Uit Nederland zijn nog de volgende onregelmatig voorkomende migranten bekend : *Iphiclides podalirius*, *Danaus plexippus*.

Nachtvlinders (naar B.J. LEMPKE)

Acherontia atropos, *Agrius convolvuli*, *Macroglossum stellatarum*, *Agrotis ipsilon*, *Peridroma saucia*, *Autographa gamma*, *Orthonama obstipata*, *Nomophila noctuella*, *Udea ferrugalis*, *Daphnis nerii*, *Hyles euphorbiae*, *Hyles lineata*, *Hippotion celerio*, *Utetheisa pulchella*, *Mythimna vitellina*, *Mythimna unipuncta*, *Mythimna loreyi*, *Luperina zollikoferi*, *Spodoptera exigua*, *Heliothis peltigera*, *Heliothis nubigera*, *Heliothis armigera*, *Protoschinia scutosa*, *Periphanes delphinii*, *Porphyrinia parva*, *Porphyrinia ostrina*, *Acontia lucida*, *Acontia luctuosa*, *Syngrapha interrogationis*, *Trichoplusia ni*, *Chrysaspidea bractea*, *Plusia chryson*, *Catocala fraxini*, *Hypena obesalis*, *Aplasta ononaria*, *Cyclophora pupilaria*, *Rhodometra sacraria*, *Diasemiopsis ramburialis*, *Diasemia litterata*, *Hymenia recurvalis*, *Uresiphita limbalis*, *Margaritia sticticalis*, *Palpita unionalis*, *Plutella xylostella*.

Mag ik van collega's die zich bereid verklaren om mee te gaan werken aan een regelmatig trekvlinderonderzoek in België een berichtje ontvangen? En nogmaals : u hoeft beslist niet alle trekvlinders te kennen! Als u al gegevens heeft uit 1983, wilt u die dan meesturen? Hieruit kan dan misschien een eerste verslagje samengesteld worden.

Als «halve» Belg (Zeeuws-Vlaming) ben ik misschien niet de meest geschikte persoon om de coördinatie op mij te nemen. Wie is bereid dit te doen of mee te helpen?

Literatuur

Janssen, A., 1983. De dagvlinders van de Belgische fauna. *Entomobrochure* 3.

Lempke, B.J., 1972. De Nederlandse trekvlinders. Bibliotheek van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging nr. 12 (tweede druk), Thieme & Cie N.V., Zutphen.

Vermandel E. : Poorterslaan 118, NL-4561 ZN Hulst (Z.VI.), Nederland.